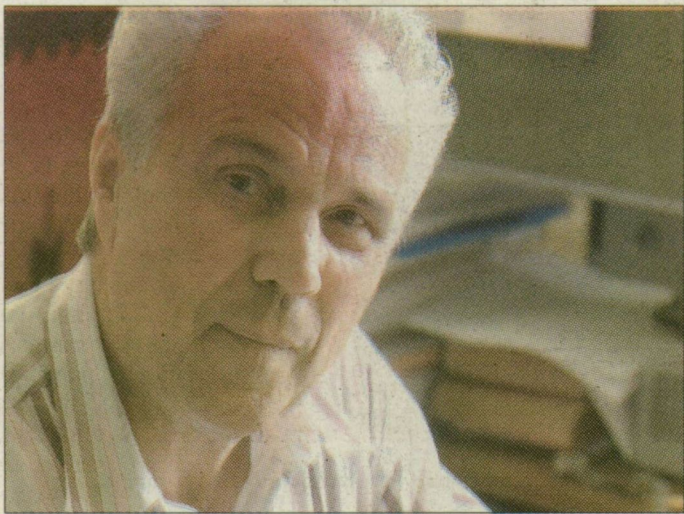

Árpád nyomában

A honfoglalás az etnikai-fizikai pusztulástól mentette meg a magyarságot – mondja Makk Ferenc FOTÓ: SEGESVÁRI CSABA

Politikával átítatott az őstörténet – legalábbis a XX. század elejétől. Most, az Árpád-émlékévben – amelyet a honfoglalás fejedelme halálának feltételezett időpontjához viszonyított 1100. évforduló alkalmából rendeznek – Makk Ferenc történész professzort kértük meg, hogy értékelje a magyar királyi uralkodó dinasztia névadó fejének történelmi alakját.

– Mái tart a történészek közti vita szinte minden, Árpáddal kapcsolatos kérdésben, hiszen kevés forrásra hagyatkozhatunk az ítéletalkotásban. Az őstörténet átpolitizáltsága akadályozza a tisztánlátást – magyarázza Makk Ferenc, a Szegedi Tudományegyetem Történeti Intézete Történeti Segédtudományok Tanszéke professzora.

Árpád születéséről nincs hiányos adat: csak Anonymusnál olvasható a turulmonda kapcsán, hogy Ügyek és Emese házasságából, amelyben a turul is szerepet játszott, megszületett Álmos (820 táján), aki feleségül vette egy etelközi vezérnek a leányát, s ettől született Árpád nevű fia. E történet az uralomra való jogszükség pogány legitimációjaként fogható föl.

A honfoglaló fejedelem testi, lelki vonásairól szinte semmi utalás sincs Anonymusnál, aki csak Álmost jellemezi. Árpád vezetői képességeit magunk elé képzelni legfeljebb a tudós bizánci császár, Bíborbanszületett Konstantin leírása alapján tudjuk, aki kiemeli: Árpád atyjánál, Álmosnál tekintélyesebb volt, nagyra becsülték bölcsességéért, megfontoltságáért, vitészségéért, s rátermett volt a fejedelmi tisztségre. Családjáról annyit tudunk, hogy – a tudós császár leírja – Liuntika volt Árpád legidősebb fia, de még négy fiút említ utódaikkal együtt. Az első magyar királyi vezető leszármazotti sor Anonymus szerint: Árpád fia Zolta, Zolta fia Taksony, Taksony fia Géza és Géza fia Szent István. De ez a lista mint uralkodói sorrend téves és hiányos.

– A honfoglalás korát vizsgálva a magyar történelem minden problémája előugrik: így a politikai szervezet, a létszám vagy az életmód kérdése is – veti föl a professzor. A szegedi történész úgy véli: Árpád népe, nagyjából százezer ember, nomád életformát folytatott, törzsszövetségben élt, melynek élén a nagyfejedelem állt.

– A bolgároktól és a besenyőktől elszenvedett súlyos vereség miatt emelték pajzsra Álmos helyére fejedelemként Árpádot a magyarok 895 táján, aki népét régi szállásterületük elhagyására készítette. Ilyen súlyos vereség és nehéz vándorlás egyébként sok más nép (például a II. században a dá-

Uralkodóházunk

A történészek a 18. század közepén ismerkedtek meg két forrással, Bíborbanszületett Konstantin, illetve Anonymus művével. Konstantin császár szerint Árpád volt a magyarok első fejedelme, Anonymus szerint Álmos. 1770-ben Pálma Károly Ferenc Pray Györgyre támaszkodva alkotta meg az Árpád-ház és az Árpád-kor fogalmát. Ebből máig tartó gyakorlatot Katona István teremtett, aki ugyan Álmost tekintette időben első fejedelemnek, de az Árpád-ház elnevezést használta, mert „Árpádnak a hatalma kiterjedtebb és erősebb volt, mint az apáé, Álmosé”.

kok, a IX. század elején az avarok) felmorzsolódásával-beolvasásával járt. Viszont a félelemtől őrjöngő magyarság a Kárpát-medencébe érve megmaradt, sőt: államot alapított ott, ahol korábban egyetlen kelet-ről jött, nomád népnek sem sikerült. Vagyis a honfoglalás az etnikai-fizikai pusztulástól mentette meg a magyarságot – a törzsszövetségben is megnyilvánuló összetartó erőnek, a karizmatikus és tehetséges vezéreknek köszönhetően.

– Óvatosan kell bánni Anonymusnak az Árpád halálára vonatkozó 907-es adatával is, hiszen szintén ő 884-re teszi a régi haza elhagyását és 903-ra a Kárpát-medence elfoglalásának kezdetét. A honfoglalásról viszont, más források alapján, tudjuk: 895–896-ban zajlott le – mondja a professzor, aki szerint nagyot nem hibázunk, ha Árpád halálát a 10. század elejére tesszük, és a kiváló uralkodó iránti tiszteletből idén megemlékezünk róla.

ÚJSÁZSI ILONA

NAGYLAKI KÁLMÁNNAL LABDARÚGÁSRÓL, ADÓSSÁGOKRÓL, ÚJRAKEZDÉSÉRŐL

Fociba ölt milliók

Dolgozott klubelnökként, ült első osztályú gárda kispadján, s addig mondogatta, hogy kell egy csapat, amíg a „megye egyes” Dorozsmából nem hozta össze az NB I-es Szeged LC-t. Majd csődbe ment, adósságokban úszott, megjárta a börtönt is, s mostanság kereskedelemmel foglalkozik az a Nagylaki Kálmán, akinek személyéről még ma is sokat vitáznak, ha szóba kerül a szegedi foci.

Volt, aki úgy vélte egykoron: kiérdemelt a Tisza-parti labdarúgás varázslója címet, hiszen megyei első osztályból az élvonalba vezetett fel egy gárdát. Mások azt suttogták: nem kevés szélhámoskodás áll a nagy csoda mögött, jobb lesz hát csínján bánni a dicsérő jelzőkkel. Aztán olyan is akadt, aki egyszerűen széttárta a karját, így jelezvén: ép ésszel ő ugyan fel nem foghatja, miként lett a Kiskundorozsmából Szeged LC, milyen házasságban is él egy klub a működtető káfé-téjével, egyáltalán milyen erők mozgatják azt a magyar labdarúgást, ahol efféle karrierhez (no meg ilyen csúfos bukáshoz) eljuthat egy gárda, s vele együtt egy egész város focija.

Kő az állóvízbe

Egy tény: aki mindezt vezérelte, vagyis Nagylaki Kálmán, igencsak nagy követ hajított a szegedi foci állóvízébe még a kilencvenes évek második felében. Kavart is akkora hullámokat, hogy nemegyszer villogott a viharjelző, mielőtt elsüllyedt a hajó. Mert bizony elsüllyedt, Nagylaki pedig eltűnt Szeged közéletéből. A jóképű, mindig választékos eleganciával öltözködő, a magyar foci legnevesebb képviselőivel jó kapcsolatokat ápoló fiatal ember nem önszántából cserélte a reflektorfényt egy sokkal szürkébb világra. Három év hat hónap, börtönben letöltendő szabadságvesztésre ítélték.

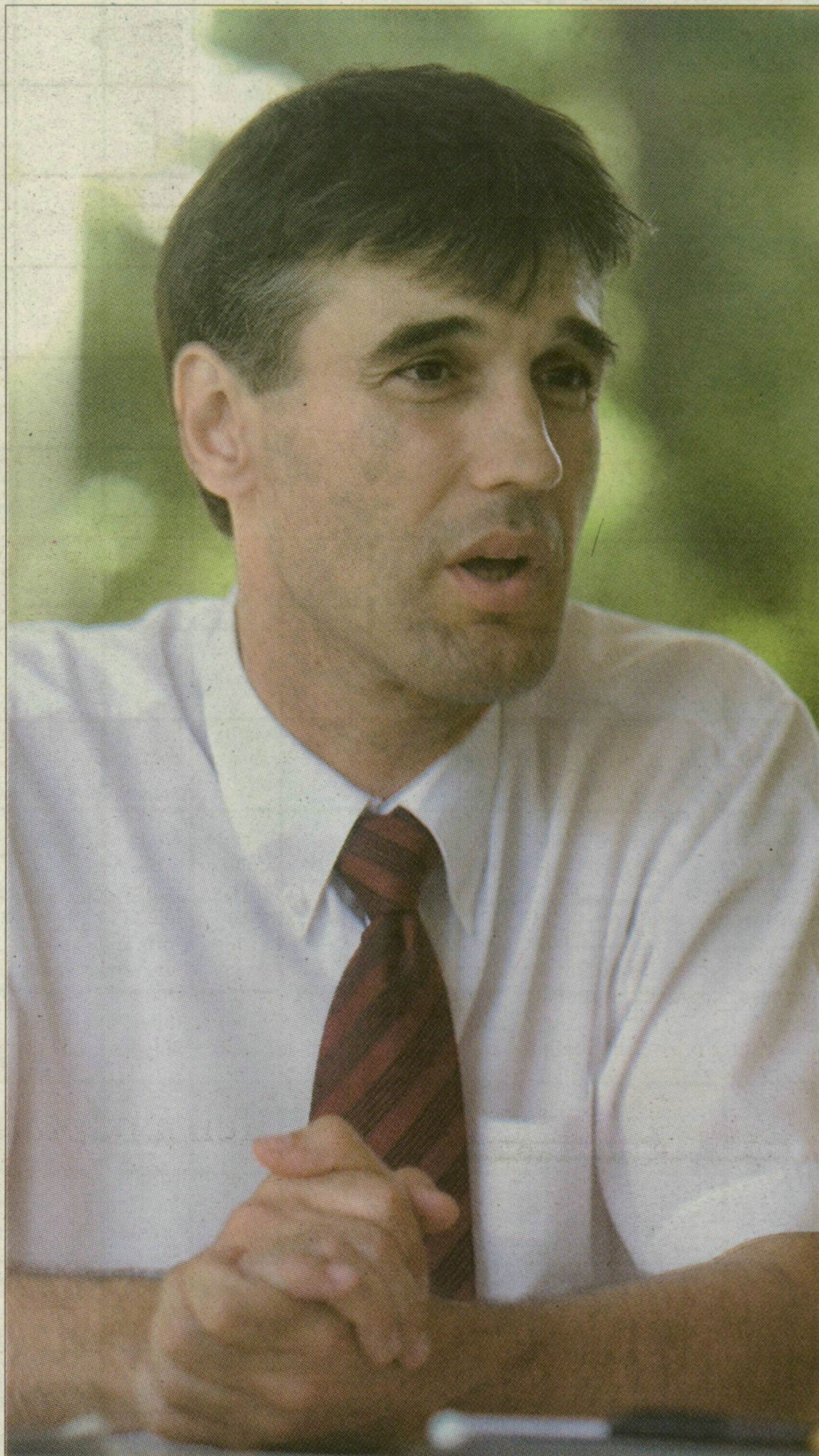
– A futball miatt ment tönkre az életem. Hatalmas pénzeket áldoztam erre a sportra, ezren hitegettek, s amikor bajba kerültem, mindenki magamra hagyott.

Ezeket a szavait írhattam be jegyzetfüzetembe, amikor Nagylaki Kálmán annak idején elhagyta a tárgyalótermet. Évek teltek el azóta. Ám minap, amikor az egykori sportvezető vállalta, hogy egy beszélgetés erejéig először ismét a nyilvánosság elé lép, percek alatt kiderült: véleménye semmit nem változott. Mint ahogy eleganciája sem kopott meg, egyáltalán nem látszottak meg Nagylakin az elmúlt évek viszontagságai, amikor a szegedi foci „nagylokis” szárnyalásának és mélyrepülésének történéseit vették számba.

– Minden nagyon biztatónak, reményteljesnek tűnt, amikor egy baráti társaság – neveket most nem említenék, mint ahogy a későbbiekben is eltekintenek ettől – úgy döntött: látva a szegedi labdarúgás évtizedek óta tartó válságát, olyan klubot hoz létre, amelyik szurkolók ezreit csalogatja majd ki a lelátókra. A megye I-ből indítottuk el a Dorozsmát, s miközben a neves szegedi klubok – így a Szeged FC, a Szegedi Dózsa, a SZVSE – egyre mélyebbre csúsztak, már mi váltunk a város első számú csapatává, ott kopogtattunk a NB I kapuján – mesélt Nagylaki.

Mindene ráment

– Igen ám, de egyszer csak azt vettem észre, a sok-sok lelkesen biztató focibarát közül szinte senki nem maradt, amikor már a pénztárcát kellett kinyitni, hogy álljunk is a mind nagyobb költségeket. Mondhatnak rám bármit: abban az időszakban nagyon kevés ember akadt az egész magyar futballvilágban, aki saját vagyonát tette kockára, és az egyik én voltam. Mindenem ráment a focira. Ugyan, mutasson már nekem olyat, aki

Nagylaki: Saját vagyonomból, hitelből támogattam a szegedi focit FOTÓ: SEGESVÁRI CSABA

azért adja el a házat, és költözik albérlésbe, hogy ki tudja fizetni a mindig újabb és újabb követelésekkel előálló labdarúgókat, edzőket – bűjt kevéske indulat az egyébként rendkívül nyugodtnak tűnő Nagylaki szavaiba. Majd szóba került a szárnyalás, a csapat, amely kiharcolta az NB I-es (vagy ahogy akkor szólították: PNB-s) jogot, és első mérkőzésére tízezren zárandokoltak ki a Tisza-parti stadionba.

Visszalépési botrány

Közbevetem: zárandoklat az bizony volt, de pénz már szinte semmi. Hitelekkel tákolt építménynek tűnt a klub, ami aztán világ csúfjára, az MLSZ fennállása óta elsőként lépett vissza az első osztályú bajnokságtól. Nem kellett volna talán már a botrány kirobbanása előtt feltenni a kezét: uraim, ennyi volt, csinálja helyettem más?

– Sajnos ebből a mókuserékből nem lehetett már kiszállni. Minden pénzem elfogyott, eladtam üzleti érdekeltségeimet, ingatlanjaimat, a hitelezők szorongattak. Csak egy lehetőség, az előre menekülés útja állt előttem. Hittem például abban, majd az első osztály felértékeli annyira a csapatot, hogy a legjobb játékosokra lesz vevő, s a vételárból nem csupán saját pénzemet látom viszont, de megélhet magam a klub is. Ám magyar focistát már akkor se lehetett szép pénzért eladni. Jó bevétellel kecsegtető nemzetközi tornát szerveztem, amit szétmosott az eső. Szerb szponzort is bevontam az ügyletbe, ő is magamra hagyott. De a legnagyobb baj az volt, hogy bedőltem a hitegetőknek: csinálj csak, Kálmán, majd

mi segítünk. De se Szeged akkori önkormányzata (1999-ben, 2000-ben jártunk), se más nem állt mögém, a várostól csupán egyszer kapott a csapat egy tízmilliós gyorssegélyt – pörgött a szó Nagylakiból.

– Végül nem maradt más hátra, mint visszalépni a bajnokságtól. Szégyen volt? Az bizony. Lehet érte engem szidni? Lehet. De kérem én: azóta miért halódik a szegedi foci, miért nem tudott talpra állni? Lehet, hogy mégsem csak bennem van a hiba?

BÁTYI ZOLTÁN

Legfontosabb a család

Az 1969-ben született Nagylaki hét éves volt, amikor elkezdett focizni, 19 évesen egy sérülés miatt kellett abbahagynia az aktív sportot, majd alig múlt húszesztendő, amikor már sportvezetőként dolgozott a labdarúgásban. Mint mondta: szerelmes volt a világ legnépszerűbb játékába, de soha többet nem akar labdarúgással foglalkozni. „Úgy látom, a magyar foci semmit nem változott, a színvonal szinte értékelhetetlen, mégis nagyon sokan még ma is pénzt akarnak és tudnak kivenni ebből a sportágból. Középes képességű játékosok ostromolják a sportvezetőket, nagyobb fizetéseket kérve, miközben eredményt nem sikerül felmutatniuk. Ezért döntöttem úgy: fíciamentes nyugalomban szeretnék a jövőben élni, számomra a legfontosabb az, hogy boldog, kiegyensúlyozott családom legyen. Jelenleg a kereskedelemben dolgozom, munkám a hét nagyobb felében a fővároshoz köt, de ma is Szegeden lakom” – mondta el az ötgyermekes apa.